

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quinta. An una Propositio sit verior alterâ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

nia erit vera, & consequenter utraq; erit simul vera, si à diversis utraq; proferatur.

X. Contra tertio & Confirmatur

Conclusio. Sequeretur, omnes propositiones contradictorias in materia contingendi esse simul veras, verbi gratia, *Petrus currit, Petrus non currit* sed hoc est absurdum, ergò. Probatur ma. & suppono, quòd Joannes proferat hanc propositionem, *Petrus currit*, & Paulus proferat hanc, *Petrus non currit*, tunc sic ad veritatem utriusq; propositionis sufficit, quòd res se habeat, sicuti dicitur se habere pro aliquo instanti prolationis totius propositionis, sive primò, sive secundò, vel immediatè ante, vel immediatè post, ergò ad veritatem affirmativæ sufficit, quòd res pro primo instanti vel tempore prolationis se habeat ut significatur, & ad veritatem negativæ, quòd pro ultimo instanti se habeat ut significatur; ergò si Petrus currit pro primo instanti quo profertur affirmativa, vel paulò ante hæc erit vera *Petrus currit*, & si non currat pro ultimo instanti vel tempore prolationis, vel paulò post, negativa propositio simul prolata erit vera in rigore sermonis, ergò utraq; erit vera de rigore sermonis, quòd est absurdum.

Confirmatur secundò Theologicè: Quia si verbum *Est* in hæc propositione, *Hoc est corpus meum*, non significaret ex vi sermonis extrema uniri pro aliquo instanti suæ prolationis, sed pro ultimo totius formæ, ut volunt adversarii, sequeretur, quòd possit quis validè consecrare, quando non haberet panem præsentem usq; ad ultimum instans prolationis formæ, quòd est contra ipsos Adversarios & omnes, probatur, quia juxta adversarios ex verbis formæ colligitur, quòd panis sit præsens, sed nullum est verbum, quòd denotet quòd panis sit præsens usq; ad ultimum instans formæ juxta ipsos; ergò tunc est valida consecratio, quia sufficit, quòd panis sit præsens pro instanti, quo forma significat ipsum esse præsentem. His igitur præmissis, nunc

Respondeo ad secundum argumentum principale contra præcedentem conclusionem negando sequelam, nempe quòd futura sit absolutè falsa illa forma Eucharistica, quia illa propositio non est instituta secundum rigorem Logicum sermonis, sed secundum communem modum loquendi inter homines usitatum, quomodo verè loquitur, Sartor conficiens vestem *hanc esse vestem Petri*, licet nondum sit vestis, sed primò faciat eam, & pictor dum sub rudiori minervâ & crasiori penicillo ordinat & molitur imaginem Cæsaris verè dicit: *hæc est imago Cæsaris*, licet primò fiat, sic quoque verè Mecœnas verum dicit, dum Clienti porrigit torquem auream, dono tibi hoc munusculum, licet cliens non intelligat sibi deberi munus ante prolationem totius propositionis, ita ut si post verbum *dono* extasim pateretur, vel aliò quocunque modò à loquelâ impediretur, vel liberè cessaret, nemo intelligeret donationem factam, licet ipsa donatio significaretur per verbum *dono*. Unde præclare Doctor rem totam hanc examinat supra tredecim conclusionibus, & tandem sic concludit, Verba ejus

refero ut sint gratiores aquæ ex ipso fonte hauritæ, *Propter hoc dico*, inquit subtilis, quòd tota hæc disputatio in tredecim Conclusionibus & earum probationibus, vel improbationibus subtilis est & Logica de veritate hujus propositionis (nempe hoc est corpus meum) salvanda, sed Theologo sufficit, quòd illa oratio, ut est tale signum sensibile institutum a Deo est Dei instrumentum ad consecrationem illam, quæ sequitur in ultimo instanti, ita quòd Deus assistit sibi tanquam cuidam dispositioni prævie efficaci, ut ea completa causet talem effectum invisibilem, non autem ipsa veritas præcedit ut talis dispositio actionem Dei, quia est ut signum sensibile in fieri & per consequens in tempore non intelligitur habere suam propriam veritatem, quando etiam habet eam, illa veritas sequitur ordine naturæ actionem Dei: Brevis ergò diceret Theologus, quòd qualitercung, salvet Logicus istam propositionem esse veram, saltem non est oratio sacramentalis ut vera, sed ut tale signum sensibile præcedens sorte tempore, & ad minus naturaliter suam veritatem, sicut dispositio continua præcedit ultimum instans & conditionem conjungit, in ultimo instanti, causa etiam præcedit conditionem causati. Est quæras tunc qualis aut ut vera aut falsa est propositio consecratoria? (consecratoria) Dico, quòd neg, sic, neg, sic, sed tantum ut est propositio neutra & prior naturaliter & sorte tempore sua veritate, ista autem prioritas fundatur sic, quia omne fundamentum est prius naturaliter relatione suâ accidentali.

QUÆSTIO V.

An una Propositio sit verior altera?

Dupliciter Veritas considerari potest, vel secundum ipsam formalitatem seu ipsius conformitatem, vel pro concomitantibus ipsam, videlicet necessitatem, contingentiam majorem vel minorem perfectionem entitativam, & secundum hanc considerationem nulla est difficultas, quin una possit esse verior alterâ, nam hæc *Deus existit* est magis necessaria & vera, quam ista *Petrus existit*, & quælibet cognitio Angeli in entitate est perfectior quàm hominis. Quæstio ergò procedit de veritate in primâ consideratione tam quoad extensionem seu in ordine ad numerum prædicatorum, quàm quoad intentionem, ita quòd actus representet prout est representabile, an videlicet sic possit una propositio esse verior alterâ. Circa quam materiam duplex est sententia: Una est negativa, altera affirmativa, cum quâ ad quæstionem

Dico: Tam falsitas quam veritas formaliter sumpta magis & minus extensive & intensive suscipere possunt ratione extremorum. Hæc est Maltrius & secunda pars est Contra Arriagam, Amicum, Oviedo, qui primam tamen concedunt.

Probatur ergò de falsitate, quia falsius est dicere, quòd homo sit lapis, quàm quòd homo sit equus, quia prima remonet ab homine & rationalitatem & animalitatem, secunda verò solam rationalitatem, ergò prima majorem habet difformitatem quàm altera, consequenter est falsior, quòd Confirmatur ex Aristotele 4. Met. 4. ubi dicit non eodem modo errare eum, qui putat quatuor esse decem quàm qui centum.

Dices:

II. **Dices:** Falsitas formaliter consistit in recessu à veritate, sed qualibet falsitas recedit à veritate, ergò qualibet propositio falsa erit æqualiter falsa. R. negando ma. quia ut supra dixi falsitas formaliter dicit relationem difformitatis ad objectum, non solum autem carentiam veritatis, ideòq; juxta hanc relationem potest esse actus magis vel minus difformis objecto sicut unum album potest esse magis vel minus dissimile alteri albo.

IV. **Probatur Conclusio etiam de Veritate** quoad intensionem: Similitudo suscipit magis & minus, extrema enim quæ sunt alba, ut octo sunt magis sibi similia quam extrema, quorum unum est album ut quatuor, & alterum album ut octo, ergò potest suscipere magis & minus, consequenter una propositio erit verior altera. **Confirmatur:** Quia una propositio potest esse conformior illi objecto de quo est, quam altera, ergò potest esse verior quam altera, cum veritas sit conformitas; probatur aut. quia possunt dividuæ propositiones quarum una clarè distinctèq; repræsentet objectum sicuti est repræsentabile, altera verò obscure, & non sicuti est repræsentabile, sed illa quæ distinctè & clarè repræsentat, erit magis conformis quam altera, quæ tantum repræsentat obscure.

Probatur etiam de extensione: Seu quoad numerum prædicatorum: Quia si aliquid objectum in se habeat plura prædicata, & actus unus repræsentet tantum unum prædicatum, alter verò omnia, certum est, quòd tunc is erit conformior objecto, qui omnia repræsentat, quam qui unum tantum, ergò. Sed

V. **Arguitur,** Conformitas cujusq; actus consistit in eo, quòd existat totum quod per actum repræsentatur, ergò eò ipsò quòd existat totum, quod per actum repræsentatur, actus habebit summam conformitatem, quam habere potest quicumque actus. R. negando consequentiam, quamvis enim actus habeat conformitatem cum objecto, quod per actum repræsentatur, potest tamen plus esse quod per actum repræsentatur, & consequenter actus ille, qui totum repræsentabit, quòd est in objecto, erit conformior, quam ille, qui non repræsentabit totum, sic actus quòd cognosco hominem esse animal rationale, est conformior objecto, quam actus quòd cognosco illum esse animal.

Instatur: Si ego dicam ad Petrum esse beatum, tu verò dicas Divos Petrum & Paulum esse beatos, uterque actus æque conformis est objecto suo, licet tuus conformetur pluribus, ergò actus ex eo quòd plura repræsentet non est magis verus. R. dist. consequens ex eo, quòd plura repræsentet, quæ se tenent ex parte ejusdem objecti, nego consequentiam, qui se tenent ex parte diversorum objectorum, concedo consequentiam. In præsentem autem casu illa plura repræsentatum, se tenent ex parte ejusdem objecti, nam beatitudo D. Pauli non tenet se ex parte beatitudinis Divi Petri.

Et quamvis hæc doctrina bona sit, mihi tamen non videtur sufficienter convin-

cere intentum scilicet, quòd una propositio pro formali ratione veritatis sit verior altera, nam argumenta tantum procedunt de objectis, & sic tantum pro fundamentali veritate, unde existimo ad titulum quaestionis Respondendum cum distinctione: Unam propositionem nec esse veriorum, nec falsiorum altera pro formali, bene tamen pro fundamentali, & hoc posterius patet ex probationibus datis; prius verò sic demonstratio: Omnis propositio, vel est conformis suo objecto, vel non est si non, ergò est absolute falsa, si sic, ergò est absolute & totaliter vera; probatur hæc consequentia, conformitas veritatis est relatio, sed omnis relatio est indivisibilis intrinsecè & formaliter, ergò etiam ista, & consequenter una non est verior quam altera.

QUÆSTIO VI.

Utrum eadem propositio possit transire de veram falsam?

Notandum I. Antequam quidquam resolvam, sermonem in hac quaestione non esse de propositione vocali, quia cum hæc sit essentialiter transiens, & statim ut profertur transit, ideò eadem manens non potest esse simul vera, & simul vel successivè falsa, nec est sermo de propositionibus necessariis, quæ circa Deum aut essentias rerum, vel alia hujusmodi versantur, quia cum harum propositionum objecta sint immutabilia & invariabilia, etiam propositiones, quæ circa illa versantur, sunt immutabiles, quia propositionum veritas & necessitas ex veritate & necessitate objecti desumitur, adeòque nec veritas mutari potest; nec deniq; est sermo de propositionibus impossibilibus propter necessariam repugnantiam terminorum, adeòque nunquam vere fieri possunt, sed necessario semper falsæ manent. Quare controversia solummodò est de propositionibus in materiâ contingente, in quâ difficultate omnino liberi sunt illi, qui asserunt veritatem & falsitatem esse de essentiâ propositionis, nam si veritas est de essentiâ ejus, non plus mutari potest in falsam, quam quòd homo mutetur in equum, vel leonem, aut philomelam, sed quia supra cum communiori docui veritatem & falsitatem nequaquam ad essentiam pertinere, ideò hic nodus quoq; mihi solvendus est, pro quo

I. *Sensus quaestionis proponitur.*

Notandum 2. Propositionem aliquam de contingenti tripliciter spectari posse, & considerari. Hanc verbi gratiâ, *Petrum currit*, vel ut significet eum currere pro toto aliquo, quod mente, vel horâ, vel ut denotetur quòd solum currat pro aliquâ parte illius quadrantis, vel horæ indeterminatè, vel denique ut significet eum currere in primâ, vel ultimâ parte illius quadrantis, vel horæ, & hoc explicitè exprimi potest dicendo: *Petrum currit in hoc instanti*, aut planè omitti & relinqui sine omni determinatione, ut si illa particula *in hoc instanti* non apponatur. Circa quam materiam duplex est sententia è diametro sibi opposita: Prima asserit eandem propositionem contingentem, sive illa determinet sibi aliquod certum instans, vel tempus sive non, nequaquam posse transire

II. *Tripliciter potest considerari propositio contingens.*